

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Beleid

Onderwerp:

Beleidskader mantelzorgondersteuning en beleidskader vrijwilligerswerk

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 8-03-2022

Notanummer : 2022-23

Datum : 8-03-2022

Programma : 08-Meedoen

Portefeuillehouder : Wethouder De Geest,

Bijlage(n) : 2022_02_02_beleidskader_Mantelzorg_Vrijwilligers.docx,2022_03_01_reactie_advies_ASDD.docx,20220222 Advies Beleidskader Mantelzorg Vrijwilligers 2022-2026.pdf

Parafering

04-03-2022: Wethouder04-03-2022: senior adviseur openbare orde en veiligheid

Agendering

* 04-03-2022: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

9-03-2022

B & W d.d.: 8-03-2022

Besluit

1. het beleidskader 'Inzet in balans!' vast te stellen
2. kennis te nemen van het advies van de ASDD en de reactie van het college vast te stellen
3. het raadsvoorstel en ontwerp raadsbesluit vast te stellen
4. de stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

In bijgevoegd beleidskader 'Inzet in balans!', staan het nieuwe beleid mantelzorgondersteuning en het nieuwe vrijwilligersbeleid beschreven. Dit vanwege het verstrijken van de looptijd van het vorige beleidsplan. Het college wordt gevraagd om het nieuwe beleidskader vast te stellen.

De kern van het beleid mantelzorgondersteuning: Mantelzorgers kunnen het geven van ondersteuning aan hun naaste goed combineren met bijvoorbeeld hun werk en sociale leven. De gemeente heeft aandacht voor het vroegtijdig signaleren van overbelasting, speciale aandacht voor jonge mantelzorgers, waardeert mantelzorgers en bevordert de samenwerking tussen mantelzorgers, zorgvrijwilligers, zorg- en welzijnspartijen.

De kern van het beleid vrijwilligerswerk: Deventer vrijwilligers zetten zich met plezier in voor een ander, stichting of vereniging. De gemeente bevordert kennisuitwisseling en faciliteert een goed vrijwilligersnetwerk in de stad en de dorpen. De gemeente Deventer ondersteunt en waardeert vrijwillige inzet.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Beoogd maatschappelijk resultaat beleid mantelzorgondersteuning: de draagkracht en draaglast van mantelzorgers in de gemeente Deventer is in evenwicht.

Beoogd maatschappelijk resultaat beleid vrijwilligerswerk: vrijwilligers in de stad en dorpen voeren met plezier hun functies uit.

Kader

Op regionaal niveau vinden op verschillende niveaus ontwikkelingen plaats rond de transformatie van het sociaal domein. Een belangrijke ontwikkeling hierin is het opstellen van een regionale visie op de gezondheidszorg in de regio Midden-IJssel. In deze visie staat de gezondheid en vitaliteit van inwoners centraal. Salland United, een netwerk van organisaties in zorg en welzijn, geeft invulling aan deze regiovisie.

Salland United heeft onderstaande vijf ambitieuze thema's uitgewerkt:

- * Inzet op preventie.
- * Eigen regie en zelfstandigheid van ouderen versterken.
- * De inzet van zorgprofessionals optimaliseren.
- * De juiste zorg op de juiste plek bieden.
- * De technologie als katalysator gebruiken.

Mantelzorgers en vrijwilligers hebben een belangrijke rol in het bereiken van deze ambities.

Het beleid mantelzorgondersteuning en het beleid vrijwilligerswerk sluit daarnaast aan bij:

- * Het Verbindend kader sociaal domein 2019-2022.
- * De gezondheidsnota 2019-2022.
- * Sport- en accommodatiebeleid 2021-2030.
- * Het Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) beleidsplan 2021-2025.
- * Het beleidskader minimaregelingen en schuldhulpverlening (2022).
- * De Regiovisie Midden-IJssel (2021).
- * Goede voorzieningen in de buurt (2022-2030).

Betrokken partijen en participatie

Afstemming heeft plaatsgevonden via webinars, vergaderingen en gesprekken met: Deventer Doet, het Steunpunt mantelzorgondersteuning en vrijwillige thuiszorg, partners vanuit o.a. sport, welzijn, het cluster vrijwilligers en mantelzorgers, de ASDD, met de raad (werkbezoeken en raadstafel), met beleidsadviseurs (m.n. WMO, buurtvoorzieningen), de programmamanager meedoen, communicatieadviseur.

Argumenten voor en tegen

Voor:

Het plan is interactief en in afstemming met partners vanuit verschillende sectoren tot stand gekomen.

Voor zowel het beleid mantelzorgondersteuning als het vrijwilligersbeleid zijn

doelstellingen beschreven die zijn vertaald in een aanpak.

Tegen:

Een aantal onderdelen vraagt nader onderzoek of een inventarisatie. Op dit moment is nog niet duidelijk welke acties nodig zijn en of er extra budget benodigd is.

Financiële consequenties en dekking

Het uitgangspunt is dat de uitvoering van de beleidskaders; mantelzorgondersteuning en vrijwilligerswerk, wordt uitgevoerd binnen de huidige financiële kaders. Bij de onderdelen maatwerk voor specifieke doelgroepen; met name jonge vrijwilligers en jonge mantelzorgers, en respijtzorg wordt onderzocht en onderbouwd welke extra investeringen nodig zijn. Dit wordt vervolgens voorgelegd aan college en raad ter besluitvorming.

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

In het beleidskader staat vermeld welke onderdelen worden uitgevoerd in 2022. In oktober 2022 wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en over de vervolgplanning. Aan het beleidskader wordt met ingang van 2023 jaarlijks een uitvoeringsplan gekoppeld. Daarnaast vindt jaarlijks monitoring plaats om te toetsen of de doelstellingen geformuleerd in dit beleidskader, worden behaald. Het gaat daarbij om het verzamelen van gegevens zoals het percentage inwoners dat zich vrijwillig inzet, het percentage inwoners dat mantelzorg verleent, de mate waarin mantelzorgers en vrijwilligers bekend zijn met de mogelijkheden voor advies en ondersteuning vanuit Deventer Doet, het Steunpunt Mantelzorg en de Voor Elkaar-teams, de mate waarin hier gebruik van wordt gemaakt en hoe men dit beoordeelt. De uitkomsten hiervan worden gebruikt voor de invulling van het uitvoeringsplan.

RAADSVOORSTEL

Onderwerp	:	Beleidskader mantelzorgondersteuning en beleidskader vrijwilligerswerk
Portefeuillehouder	:	Wethouder De Geest,
Voorstelnummer	:	2022-23
Datum B en W besluit	:	8-03-2022
Team	:	DEV-BLD

Inleiding

In bijgevoegd beleidskader 'Inzet in balans!', staan het nieuwe beleid mantelzorgondersteuning en het nieuwe vrijwilligersbeleid beschreven. De gemeente Deventer vindt het belangrijk dat mantelzorgers in Deventer in staat zijn om zelf de regie te blijven voeren en een leven kunnen leiden waarin ze mantelzorg kunnen combineren met bijvoorbeeld hun werk, gezin en sociale leven. Ook als de ondersteuningsvraag van de hulpvrager complexer en zwaarder wordt, is er een balans nodig tussen draaglast en draagkracht.

De gemeente helpt organisaties bij het werven van voldoende vrijwilligers, door daarvoor de juiste randvoorwaarden te helpen creëren. De gemeente bevordert kennisuitwisseling en faciliteert een goed vrijwilligersnetwerk in de stad en de dorpen. De gemeente Deventer ondersteunt en waardeert vrijwillige inzet.

Raadsvoorstel

Het beleidskader 'Inzet in balans!' vast te stellen.

Kern raadsvoorstel

In bijgevoegd beleidskader 'Inzet in balans!', staan het nieuwe beleid mantelzorgondersteuning en het nieuwe vrijwilligersbeleid beschreven. Dit vanwege het verstrijken van de looptijd van het vorige beleidsplan. De raad wordt gevraagd om het nieuwe beleidskader vast te stellen.

De kern van het beleid mantelzorgondersteuning: Mantelzorgers kunnen het geven van ondersteuning aan hun naaste goed combineren met bijvoorbeeld hun werk en sociale leven. De gemeente heeft aandacht voor het vroegtijdig signaleren van overbelasting, speciale aandacht voor jonge mantelzorgers, waardeert mantelzorgers en bevordert de samenwerking tussen mantelzorgers, zorgvrijwilligers, zorg- en welzijnspartijen.

De kern van het beleid vrijwilligerswerk: Deventer vrijwilligers zetten zich met plezier in voor een ander, stichting of vereniging. De gemeente bevordert kennisuitwisseling en faciliteert een goed vrijwilligersnetwerk in de stad en de dorpen. De gemeente Deventer ondersteunt en waardeert vrijwillige inzet.

Beoogd resultaat

Beoogd maatschappelijk resultaat beleid mantelzorgondersteuning: de draagkracht en draaglast van mantelzorgers in de gemeente Deventer is in evenwicht.

Beoogd maatschappelijk resultaat vrijwilligerswerk: vrijwilligers in de stad en dorpen voeren met plezier hun functies uit.

Kader

Op regionaal niveau vinden op verschillende niveaus ontwikkelingen plaats rond de transformatie van het sociaal domein. Een belangrijke ontwikkeling hierin is het opstellen van een regionale visie op de gezondheidszorg in de regio Midden-IJssel. In deze visie staat de gezondheid en vitaliteit van inwoners centraal. Salland United, een netwerk van organisaties in zorg en welzijn, geeft invulling aan deze regiovisie.

Salland United heeft onderstaande vijf ambitieuze thema's uitgewerkt:

- * Inzet op preventie.
- * Eigen regie en zelfstandigheid van ouderen versterken.
- * De inzet van zorgprofessionals optimaliseren.
- * De juiste zorg op de juiste plek bieden.
- * De technologie als katalysator gebruiken.

Mantelzorgers en vrijwilligers hebben een belangrijke rol in het bereiken van deze ambities.

Het beleid mantelzorgondersteuning en het beleid vrijwilligerswerk sluit daarnaast aan bij:

- * Het Verbindend kader sociaal domein 2019-2022.
- * De gezondheidsnota 2019-2022.
- * Sport- en accommodatiebeleid 2021-2030.
- * Het Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) beleidsplan 2021-2025.
- * Het beleidskader miniregelingen en schuldhulpverlening (2022).
- * De Regiovisie Midden-IJssel (2021).
- * Goede voorzieningen in de buurt (2022-2030).

Argumenten ten behoeve van de raad

Voor:

Het plan is interactief en in afstemming met partners vanuit verschillende sectoren tot stand gekomen.

Voor zowel het beleid mantelzorgondersteuning als het vrijwilligersbeleid zijn doelstellingen beschreven die zijn vertaald in een aanpak.

Tegen:

Een aantal onderdelen vraagt nader onderzoek of een inventarisatie. Op dit moment is nog niet duidelijk welke acties nodig zijn en of er extra budget benodigd is.

Betrokken partijen en participatie

Afstemming heeft plaatsgevonden via webinars, vergaderingen en gesprekken met: Deventer Doet, het Steunpunt mantelzorgondersteuning en vrijwillige thuiszorg, partners vanuit o.a. sport, welzijn, het cluster vrijwilligers en mantelzorgers, de ASDD, met de raad (werkbezoeken, raadstafel), met beleidsadviseurs (m.n. WMO, buurtvoorzieningen), de programmamanager meedoen, communicatieadviseur.

Financiële consequenties

Het uitgangspunt is dat de uitvoering van de beleidskaders; mantelzorgondersteuning en vrijwilligerswerk, wordt uitgevoerd binnen de huidige financiële kaders. Bij de onderdelen maatwerk voor specifieke doelgroepen; met name jonge vrijwilligers en jonge mantelzorgers, en respijtzorg wordt onderzocht en onderbouwd welke extra investeringen nodig zijn.

Betrokkenheid raad

In het beleidskader staat vermeld welke onderdelen worden uitgevoerd in 2022. In oktober 2022 wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en over de vervolplanning. Aan het beleidskader wordt met ingang van 2023 jaarlijks een uitvoeringsplan gekoppeld. Daarnaast vindt jaarlijks monitoring plaats om te toetsen of de doelstellingen geformuleerd in dit beleidskader, worden behaald. Het gaat daarbij om het verzamelen van gegevens zoals het percentage inwoners dat zich vrijwillig inzet, het percentage inwoners dat mantelzorg verleent, de

mate waarin mantelzorgers en vrijwilligers bekend zijn met de mogelijkheden voor advies en ondersteuning vanuit Deventer Doet, het Steunpunt Mantelzorg en de Voor Elkaar-teams, de mate waarin hier gebruik van wordt gemaakt en hoe men dit beoordeelt. De uitkomsten hiervan worden gebruikt voor de invulling van het uitvoeringsplan. Indien er extra budget benodigd is wordt dit voorgelegd aan de raad ter besluitvorming.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Beleidskader mantelzorgondersteuning en beleidskader vrijwilligerswerk
Voorstelnummer : 2022-23
Raadstafel d.d. :
Raadsvergadering :

De raad van de gemeente Deventer,
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 8-03-2022, nummer 2022-23

BESLUIT

Het beleidskader 'Inzet in balans! vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De raad voornoemd,
de griffier, de voorzitter,

A. Kerver

R.C. König

Inzet in balans!

Beleidskader mantelzorgondersteuning

Beleidskader vrijwilligerswerk

2022-2026

Voorwoord

Deventer is een gemeente waar vrijwilligers en mantelzorgers een enorm belangrijke bijdrage leveren aan het verenigingsleven en het zorglandschap. Zij zetten zich met grote passie en betrokkenheid in voor een ander, de stad en de dorpen. Dat is iets om trots op te zijn.

Als gemeente koesteren we de mantelzorgers en de vrijwilligers. Dat doen we op verschillende manieren. Door goede informatie en plekken waar mensen terecht kunnen met vragen. Door goede respijtzorg, om mantelzorgers soms de noodzakelijke rust te geven. Door goede samenwerking tussen vrijwilligers, mantelzorgers en professionals in de gemeente. Door een jaarlijks evenement of een actie om vrijwilligers in het zonnetje te zetten. En door activiteiten op de dag van de mantelzorg en het mantelzorgcompliment: een blijk van waardering voor het waardevolle werk van mantelzorgers.

Als wethouder heb ik de afgelopen jaren van dichtbij gezien hoe belangrijk de rol van vrijwilligers en mantelzorgers is, en hoeveel verschil zij maken in het leven van een ander. Ook tijdens de coronacrisis bleken zij onmisbaar. Ik heb ook veel jonge mantelzorgers gezien, wiens taken een grote impact hebben op hun sociale leven en hun ontwikkeling. In dit beleidskader is om die reden extra aandacht voor jonge mantelzorgers en hun ondersteuning.

Dit beleidskader is een mooi vertrekpunt voor adequate ondersteuning aan mantelzorgers en vrijwilligers. Op basis van dit kader blijven we in gesprek met mantelzorgers, vrijwilligers en professionals om onze ondersteuning zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij hun behoefte. Want hun belangeloze inzet verdient de beste ondersteuning.

Wethouder Rob de Geest

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - 1.1 Kernpartners
 - 1.2 Proces
 - 1.3 Verbinding

2. Beleidskader mantelzorgondersteuning
 - 2.1 Ontwikkelingen
 - 2.2 Visie en doelstellingen
 - 2.3 Aanpak

3. Beleidskader vrijwilligerswerk
 - 3.1 Ontwikkelingen
 - 3.2 Visie en doelstellingen
 - 3.3 Aanpak

4. Planning op hoofdlijn

5. Financiën

Bijlage: Opbrengst van interactieve sessies met partners

1 Inleiding

De inzet van mantelzorgers en vrijwilligers is onmisbaar in de samenleving. Deventer zou Deventer niet zijn zonder hen. Dankzij de hulp van mantelzorgers en zorgvrijwilligers kunnen kwetsbare mensen langer zelf de regie houden en deelnemen aan de maatschappij. Vrijwilligers zorgen ervoor dat er in Deventer heel veel te beleven valt. Het buurtcentrum om de hoek, het Noaberhuus, de sportkantine en de woonzorgcentra. Deze en veel andere plekken kunnen niet zonder vrijwilligers.

De gemeente Deventer vindt het belangrijk om mantelzorgers en vrijwilligers op zo'n manier te ondersteunen, dat zij hun taak zo zorgeloos mogelijk uit kunnen voeren. In dit beleidskader staat op welke manieren we dat doen. Om erachter te komen welke ondersteuning nodig is, hebben we uitgebreid gesproken met mantelzorgers, vrijwilligers en (vrijwilligers)organisaties.

In dit beleidskader 'Inzet in balans!', staan het beleid mantelzorgondersteuning en het vrijwilligersbeleid afzonderlijk beschreven. Dit omdat de gemeente van mening is dat er een belangrijk verschil is tussen een vrijwilliger en een mantelzorger. Vrijwilligerswerk is een keuze, terwijl mantelzorg dat niet is. Een mantelzorger belandt, soms heel plotseling, in een situatie waarin een naaste zorg nodig heeft. Deze zorg kan complex en zwaar zijn, met het risico op overbelasting. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn beide van grote waarde, maar hebben verschillende ondersteuning nodig. Dit beleidskader voorziet daarin met voor beide een eigen beleid.

In het kort onze visie:

Mantelzorgers kunnen het geven van ondersteuning aan hun naaste goed combineren met bijvoorbeeld hun werk en sociale leven. De gemeente heeft aandacht voor het vroegtijdig signaleren van overbelasting, speciale aandacht voor jonge mantelzorgers, waardeert mantelzorgers en bevordert de samenwerking tussen mantelzorgers, zorgvrijwilligers, zorg- en welzijnspartijen.

Deventer vrijwilligers zetten zich met plezier in voor een ander, stichting of vereniging. De gemeente bevordert kennisuitwisseling en faciliteert een goed vrijwilligersnetwerk in de stad en de dorpen. De gemeente Deventer ondersteunt en waardeert vrijwillige inzet.

Onze visie is in hoofdstuk 2 en 3 vertaald naar doelstellingen en een aanpak. Dit vormt de basis voor het jaarlijks op te stellen uitvoeringsplan.

1.1 Kernpartners

De gemeente Deventer werkt nauw samen met kernpartners bij het ontwikkelen en uitvoeren van het mantelzorg- en vrijwilligersbeleid. Dit zijn Carinova Mantelzorgondersteuning en Vrijwillige Thuiszorg (hierna genoemd: Steunpunt Mantelzorg) en Deventer Doet. Zij werken als onafhankelijke belangenbehartigers. Dit beleidskader is een coproductie van de gemeente en beide partners.

1.2 Proces

Het interactieve proces om te komen tot dit beleidskader is gestart in het voorjaar van 2020. Destijds is in een vergadering geïnventariseerd welke onderwerpen van belang zijn als het gaat om mantelzorg- en vrijwilligersbeleid. Dat jaar zijn er ook twee webinars gehouden om input op te halen. Partners vanuit onder andere welzijn, zorg, sport en onderwijs hebben tijdens het webinar 'Perspectief', aanvullende input verstrekt in april 2021. In een deelsessie is aandacht besteed aan de invulling van mantelzorgondersteuning.

De webinars zijn georganiseerd door Deventer Doet in samenwerking met de gemeente. Het Steunpunt Mantelzorg organiseerde een gespreksavond in mei 2021. Hier stond de vraag aan mantelzorgers centraal waar zij behoefte aan hebben en welke thema's zij graag terugzien in het beleid. Ook leden van het cluster mantelzorg & vrijwilligers namen deel, evenals professionals die contact hebben met mantelzorgers.

Deventer Doet en het Steunpunt Mantelzorg organiseerden werkbezoeken voor gemeenteraadsleden in september 2021. Tijdens een aansluitende raadstafel hebben fractiewoordvoerders hun suggesties meegegeven voor het nieuwe beleid.

De opbrengsten van al deze bijeenkomsten zijn verwerkt in dit beleidskader. Een samenvatting van de opbrengsten is opgenomen in de bijlage.

1.3 Verbinding

Op regionaal niveau vinden op verschillende niveaus ontwikkelingen plaats rond de transformatie van het sociaal domein. Een belangrijke ontwikkeling hierin is het opstellen van een regionale visie op de gezondheidszorg in de regio Midden-IJssel. In deze visie staat de gezondheid en vitaliteit van inwoners centraal. Salland United, een netwerk van organisaties in zorg en welzijn, geeft invulling aan deze regiovisie.

Salland United heeft onderstaande vijf ambitieuze thema's uitgewerkt:

- Inzet op preventie.
- Eigen regie en zelfstandigheid van ouderen versterken.
- De inzet van zorgprofessionals optimaliseren.
- De juiste zorg op de juiste plek bieden.
- De technologie als katalysator gebruiken.

Mantelzorgers en vrijwilligers hebben een belangrijke rol in het bereiken van deze ambities.

Het beleid mantelzorgondersteuning en het beleid vrijwilligerswerk sluit daarnaast aan bij:

- Het Verbindend kader sociaal domein 2019-2022.
- De gezondheidsnota 2019-2022.
- Sport- en accommodatiebeleid 2021-2030.
- Het Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) beleidsplan 2021-2025.
- Het beleidskader minimaregelingen en schuldhulpverlening (2022).
- De Regiovisie Midden-IJssel (2021).
- Goede voorzieningen in de buurt (2022-2030).

2 Beleidskader mantelzorgondersteuning

Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit diens directe sociale omgeving. Ook de minder intensieve hulp, de hulp aan huisgenoten en de hulp aan instellingsbewoners. Mantelzorg is hulp die verder gaat dan de zogenoemde 'gebruikelijke zorg'. Gebruikelijke zorg is de hulp die in redelijkheid mag worden verwacht van de partner, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten. Denk hierbij aan de zorg en opvoeding van gezonde kinderen, een paar dagen zorgen voor een zieke partner of helpen in het huishouden als iemand tijdelijk lichamelijke klachten heeft. (Sociaal Cultureel Planbureau/Mantelzorg NL). MantelzorgNL benadrukt dat het gaat om onbetaalde hulp en dat mantelzorg nooit als een verplichting aan iemand opgelegd kan worden.

Carinova Mantelzorgondersteuning en Vrijwillige Thuiszorg; het Steunpunt Mantelzorg

Het Steunpunt Mantelzorg is de centrale plek in de stad waar mantelzorgers en vrijwilligers in de (thuis)zorg terecht kunnen met al hun vragen. De kernpartner van de gemeente Deventer biedt ondersteuning aan mantelzorgers en zorgvrijwilligers, adviseert en werkt samen met onder andere zorg- en welzijnsorganisaties en de Voor Elkaar-teams.

De vrijwillige thuiszorg organiseert inzet van zorgvrijwilligers gericht op ondersteuning van de mantelzorger en de hulpvrager in de thuissituatie of, bij het ontbreken van mantelzorgers, alleen op de hulpvrager. Daarnaast worden zorgvrijwilligers ingezet bij vormen van collectieve ondersteuning van mantelzorgers en hulpvragers. Met samenwerkingspartners zoals Deventer Doet, Zorggroep Solis, Netwerk Dementie Salland, wordt er intensief samengewerkt met betrekking tot het werven, trainen en begeleiden van zorgvrijwilligers.

2.1 Ontwikkelingen

Het aantal mantelzorgers in Deventer nam in de afgelopen vier jaar met 20% toe. Dat is vergelijkbaar met de landelijke cijfers. In totaal zijn er ongeveer 30.000 mantelzorgers ouder dan 15 jaar in Deventer.

Cijfers voor Deventer op basis van CBS per 1-1-2020¹

Inwoners Deventer	Mantelzorgers ouder dan 15 jaar	Mantelzorgers die langdurig zorgen	Mantelzorgers die langdurig en intensief zorgen	Mantelzorgers die zich zwaarbelast voelen
100.719	29.931	25.704	4.904	2.724

De diversiteit aan mantelzorgers is groot. Landelijk worden de volgende groepen onderscheiden (Indeling Movisie):

- Werkende mantelzorgers.
- Jonge mantelzorgers.
- Oudere mantelzorgers.
- Mantelzorgers met een migratie achtergrond.
- Mantelzorgers van mensen met psychische aandoeningen en/of verslaving.
- Mantelzorgers van mensen met dementie.
- Mantelzorgers van mensen met niet-aangeboren hersenletsel.
- Mantelzorgers van mensen met verstandelijke beperking.
- Mantelzorgers van zorgintensieve kinderen.
- Mantelzorgers van mensen in de laatste levensfase.

Er is sprake van een toenemende vraag naar en druk op mantelzorgers. De voornaamste oorzaken:

- *Het aantal (oude) ouderen neemt toe.*

De Nederlandse bevolking verandert van samenstelling, het aantal ouderen neemt sterk toe (vergrijzing) en het aantal jongeren daalt (ontgroening). Het aandeel 80-plussers laat een forse stijging zien.

- *Toename diversiteit ouderen.*

De ouderen van de toekomst zijn hoger opgeleid, digitaal vaardiger en hebben meer geld te besteden in vergelijking met de huidige generatie ouderen. Ook het aantal ouderen met een migratie-achtergrond neemt toe.

- *Toename eenpersoonshuishoudens.*

Mantelzorgers delen steeds minder hun huishouden met een zorgvrager en wonen vaker op (grote) afstand. Dit heeft gevolgen voor de wijze waarop mantelzorgers zich kunnen of willen inzetten en voor hun ondersteuningsbehoefte.

- *Langer thuis wonen.*

Ouderen blijven langer zelfstandig wonen in plaats van naar een verpleeghuis te verhuizen. Hierdoor is er meer vraag naar zwaardere zorg thuis. Ook neemt de kans op eenzaamheid en een sociaal isolement toe. Veel mensen willen hun leven ook op hogere leeftijd graag voortzetten zoals zij gewend zijn. Langer thuis blijven wonen is echter niet altijd een vrije keuze, ook het aantal plekken in verpleeghuizen is teruggelopen. In toenemende mate wordt een beroep gedaan op de eigen kracht, zelfredzaamheid en het eigen netwerk (mantelzorg, familie, buurt).

¹ Jonge mantelzorgers tussen de 6 en 15 jaar zijn in deze meting niet meegenomen. Aanvullend voor Deventer: op basis van de registratie bij het Steunpunt Mantelzorg is het aantal geregistreerde jonge mantelzorgers (van 6 tot 15 jaar): 239.

2.2 Visie en doelstellingen

De meeste mensen willen graag zo lang mogelijk zelf de regie houden op hun leven met, als dat nodig is, ondersteuning van familie en/of vrienden. De meeste mensen vinden het ook fijn om ouders, kinderen, familie en vrienden te helpen. Mantelzorg overstijgt deze 'gebruikelijke hulp' die in redelijkheid mag worden verwacht van partners, ouders, kinderen of andere huisgenoten (Wmo 2015, zie ook definitie op pagina 6). De mantelzorger is onderdeel van het netwerk van zorg van de zorgvrager.

Wat voor ons van belang is, is dat mantelzorg nooit een vervanger mag zijn van professionele hulpverlening als die vereist is en dat mantelzorgers de zorg die zij verlenen goed kunnen volhouden. De mantelzorger is ook de inwoner die zelf ondersteuning nodig kan hebben, wanneer draagkracht en -last niet in evenwicht zijn. We zorgen er daarom voor dat we mantelzorgers ondersteunen daar waar nodig.

De gemeente Deventer vindt het belangrijk dat mantelzorgers in Deventer in staat zijn om zelf de regie te blijven voeren en een leven kunnen leiden waarin ze mantelzorg kunnen combineren met bijvoorbeeld hun werk, gezin en sociale leven. Ook als de ondersteuningsvraag van de hulpvrager complexer en zwaarder wordt, is er een balans nodig tussen draaglast en draagkracht.

De gemeente ondersteunt mantelzorgers op verschillende manieren, met als belangrijkste doelstellingen:

- Het aanbieden van ondersteuning op maat aan mantelzorgers.
- Aandacht voor het vroegtijdig signaleren van overbelasting.
- Speciale aandacht voor jonge mantelzorgers.
- Het bevorderen van de lokale samenwerking tussen mantelzorgers, zorgvrijwilligers, zorg- en welzijnspartijen.
- Waardering laten zien.

In de volgende paragraaf worden de doelstellingen kort toegelicht en er wordt beschreven waar we extra aandacht aan gaan besteden.

2.3 Aanpak

Het aanbieden van ondersteuning op maat aan mantelzorgers

Iedere mantelzorgrelatie en -situatie vraagt om een specifieke vorm van ondersteuning. De rode draad is dat de ondersteuning de mantelzorger in staat stelt om met voldoening de zorgtaken te verrichten, naast allerlei andere bezigheden.

De ondersteuning van mantelzorgers is belegd bij het Steunpunt Mantelzorg. Per situatie wordt bekeken welke ondersteuning de mantelzorger nodig heeft.

Enkele voorbeelden van de huidige ondersteuning:

- De mantelzorgconsulenten van het Steunpunt Mantelzorg geven advies en ondersteunen bij het organiseren van zorg en hulpverlening voor de hulpvrager.
- Meedenken met de mantelzorger over hoe de eigen grenzen te bewaken.
- Informatie over relevante regelgeving rond zorg.
- Steun aan mantelzorgers die zich inzetten voor zorgvragers met beginnende cognitieve stoornissen/dementie en zorgvragers met GGZ-problematiek.

- De inzet van zorgvrijwilligers. Een zorgvrijwilliger kan op verschillende manieren hulp bieden; bijvoorbeeld aanwezig zijn bij de hulpvrager of samen boodschappen doen, zodat de mantelzorger even tijd voor zichzelf heeft.

Focus vanuit ons nieuwe beleid:

- Versterken van het eigen netwerk van de mantelzorger en hulpvrager door het betrekken en inzetten van het eigen netwerk via familiegesprekken.
- Deskundigheidsbevordering van mantelzorgers in samenwerking met zorgpartijen over bijvoorbeeld (het verloop) van ziektes, tiltechnieken en eenvoudige zorghandelingen.
- Inzet op werving en het behouden van zorgvrijwilligers (met specifieke competenties en expertise). Het Steunpunt Mantelzorg zet naast haar individueel gerichte aanpak samen met partners in op een collectieve aanpak. Hierbij is specifiek aandacht voor de afbakening van taken van zorgvrijwilligers en deskundigheidsbevordering over mantelzorg in het lokale netwerk, zoals de Voor Elkaar-teams, huisartsen en buurtcentra.
- Een informele plek/ontmoetingscentrum waar mensen met geheugenproblemen zonder indicatie naartoe kunnen. Ook mantelzorgers of familieleden van mensen met dementie kunnen hier terecht met vragen en zorgen rondom dementie.
- Gerichte inzet van digitale ondersteuning, zowel bij de individuele als bij de collectieve ondersteuning. Voorbeelden zijn: leren omgaan met een tablet, een online platform.

Aandacht voor het vroegtijdig signaleren van overbelasting

Veel mantelzorgers zien zichzelf niet als mantelzorger en kennen het ondersteuningsaanbod niet. Hierdoor komen mantelzorgers vaak (te) laat in beeld. Professionals die de persoonlijke situatie kennen kunnen de mantelzorger wijzen op het risico van overbelasting en hier het gesprek over aangaan. Het is voor de mantelzorger dan makkelijker om te vragen om ondersteuning. Die richt zich in eerste instantie op het versterken van de eigen regie en veerkracht van de mantelzorger, vervolgens op inzet vanuit het netwerk (familie, vrienden, burens), dan de inzet van zorgvrijwilligers en als blijkt dat hiermee de (dreigende) overbelasting niet is afgewend is een vorm van respijtzorg mogelijk.

Bij respijtzorg ligt de focus op preventie van dreigende overbelasting. Respijtzorg is de tijdelijke en volledige overname van zorg. Door af en toe vrij te zijn van mantelzorgtaken, kunnen zij hun leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer volhouden. Zorg kan worden overdragen aan mensen uit de eigen omgeving, vrijwilligers of beroepskrachten. In Deventer worden onder andere dagopvang, aanwezigheidszorg thuis, thuiszorg, een maatje voor de zorgvrager en logeerszorg aangeboden.

Focus vanuit ons nieuwe beleid:

- Er zijn veel wetten die als basis dienen voor betaalde of onbetaalde respijtzorg, zoals de wet langdurige zorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning of de zorgverzekeringswet. De gemeente, het Steunpunt Mantelzorg en zorgpartners willen passende respijtzorg regelen zonder de mantelzorger te belasten met tijdrovende procedures. Samen inventariseren we wat mantelzorgers nodig hebben, welke respijtzorg wordt ingezet en waar aanpassing of uitbreiding wenselijk is. Het Steunpunt Mantelzorg is het centrale punt met betrekking tot inzet en organiseren van respijtzorg.
- Een consulent van het Steunpunt Mantelzorg is de vaste contactpersoon van de familie waardoor eventuele knelpunten eerder gemeld worden en de consulent snel kan schakelen.
- Het Steunpunt Mantelzorg geeft voorlichting aan mantelzorgers over hoe ze met hun werkgever in gesprek kunnen over de balans tussen zorg voor hun naaste en hun werk. De voorlichting aan werkgevers over goed werkgeverschap voor mantelzorgers wordt uitgebreid.

- De gemeente bepaalt met de mantelzorg die een uitkering ontvangt, wat nodig is om (zoeken naar) werk en zorg te combineren. (Gedeeltelijke) vrijstelling van sollicitatieplicht is hierbij een mogelijkheid.

Speciale aandacht voor jonge mantelzorgers

Voor jonge mantelzorgers is het zwaar om de zorg te combineren met school en met hun sociale leven. Het Steunpunt Mantelzorg zet in op contact met lotgenoten, met name via groepsactiviteiten. Voorbeelden hiervan zijn weerbaarheidstrainingen, sportactiviteiten, creatieve projecten of bioscoopbezoek. Binnen het onderwijs wordt voorlichting gegeven over hoe het is om op jonge leeftijd mantelzorg te zijn.

Focus vanuit ons nieuwe beleid:

- Om jonge mantelzorgers zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen, brengt het Steunpunt Mantelzorg in samenwerking met de gemeente nader in kaart hoe deze groep eruitziet. Hierbij is aandacht voor leeftijd, opgroeisituatie en zorgtaken.
- Er zijn jaarlijks gesprekken met jongeren over hoe het gaat en wat zij nodig vinden om goed te kunnen blijven functioneren in hun dagelijkse leven.
- Het Steunpunt Mantelzorg betreft professionals in zorg, welzijn en onderwijs bij het tijdig herkennen en ondersteunen van jonge mantelzorgers en hun ouders. Als dit tot knelpunten leidt, bepaalt het Steunpunt samen met het gezin welke ondersteuning kan helpen.

Het bevorderen van de lokale samenwerking tussen mantelzorgers, zorgvrijwilligers, zorg- en welzijnspartijen

Bij mantelzorg liggen de formele en informele zorg dicht bij elkaar. Dat kan een spanningsveld geven. Tot waar is het verantwoord dat professionals taken overlaten aan mantelzorgers en zorgvrijwilligers en op welk moment is er sprake van verdringing?

De Voor Elkaar-teams en het Team Toegang Wmo zijn belangrijke partners van mantelzorgers en het Steunpunt Mantelzorg. Zij zorgen ervoor dat inwoners mee kunnen doen op alle leefgebieden die belangrijk voor ze zijn en aansluiting kunnen vinden in hun wijk of buurt en prettig kunnen leven. De Voor Elkaar-teams bestaan uit professionals in de wijken. Zij sluiten aan bij het normale leven van mensen: hoe gaat het? Wat speelt er, waar is behoefte aan? Op basis daarvan organiseren en versterken zij bestaande en nieuwe informele en collectieve activiteiten voor inwoners. Wanneer aanvullend op oplossingen in 'het normale leven' behoefte is aan individuele maatwerkoplossingen, kunnen inwoners in gesprek gaan met team Toegang Wmo. Deze professionals bij de gemeente Deventer zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo.

Focus vanuit ons nieuwe beleid:

- We organiseren mantelzorgondersteuning dichtbij huis, dichtbij zorg en het dagelijks leven. Samen met de Voor Elkaar-teams wordt in kaart gebracht wat de specifieke ondersteuningsbehoefte is in de wijk. Ondersteuning organiseren we in samenwerking met andere zorg- en welzijnspartners in de wijk.
- De mantelzorgondersteuning sluit aan bij de bestaande zorgstructuur, de voorzieningen in de wijken en de werkwijze van de Voor Elkaar-teams.
- Het Platform Informele Zorg zorgt voor een intensieve samenwerking tussen informele en formele zorg.
- De samenwerking tussen het Steunpunt Mantelzorg met Deventer Doet wordt geïntensiveerd. Zij zorgen onder meer voor het werven van zorgvrijwilligers, de doorontwikkeling van het Platform Informele Zorg en de waardering van mantelzorgers via de Deventer Doet Pas.

Waardering laten zien

- De gemeente Deventer faciliteert jaarlijks de Week van de mantelzorg. In deze week wordt waardering en erkenning voor mantelzorgers zichtbaar gemaakt in een weekprogramma met diverse activiteiten. Ook wordt er in deze week via een bijbehorende publiekscampagne gewerkt aan het vergroten van de bekendheid van het Steunpunt Mantelzorg en de bewustwording van de inwoners van Deventer met betrekking tot het thema mantelzorg.
- Mantelzorgers ontvangen jaarlijks een mantelzorgcompliment via de Deventer Doet Pas (voorheen de mantelzorgpas). De gemeente Deventer zet ieder jaar € 50,- op de Deventer Doet Pas. De betrokken partijen bij de Deventer Doet Pas (het Steunpunt Mantelzorg, Deventer Doet, MKB en de gemeente) onderzoeken of een extra compliment per jaar haalbaar is. Dat kan bijvoorbeeld door extra kortingen via de pas bij aangesloten winkels en restaurants of in de vorm van een presentje.

3 Beleidskader vrijwilligerswerk

Het Centraal Bureau voor de Statistiek definieert vrijwilligerswerk als 'werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving'.

Vrijwilligerswerk kan belangrijk zijn voor de vrijwilliger zelf. Bijvoorbeeld omdat het leuk is, om vrienden te maken, om anderen te helpen of om uit een sociaal isolement te komen. De organisatie of de persoon waar je je als vrijwilliger voor inzet heeft er profijt van; de sportkantine is geopend, de boodschappen worden gedaan. Het voortbestaan, de omvang, diversiteit en kwaliteit van het voorzieningenniveau en een prettige leefomgeving in de gemeente is voor een groot deel afhankelijk van vrijwilligers. Denk aan buurtcentra, sportverenigingen, kerken, wijkplatforms, de ouderenzorg.

Voor vrijwilligers biedt het vrijwilligerswerk een fijne vrijetijdsbesteding, maar ook een kans om te leren, het eigen sociale netwerk te versterken, zinvol bij te dragen aan het leven van een ander en daarmee aan een inclusieve samenleving. Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kan vrijwilligerswerk een opstap zijn naar een betaalde baan of naar een andere manier van meedoen aan de samenleving.

Zorgvrijwilligers

De persoonlijke inzet van vrijwilligers in de zorg ontlast mantelzorgers. Zorgvrijwilligers hebben een belangrijke signalerende functie en leveren een bijdrage aan het voorkomen en oplossen van problemen.

Deventer Doet

Deventer Doet is de organisatie die zorgt voor de uitvoering van het vrijwilligersbeleid, in samenwerking met partners. De voornaamste taken van Deventer Doet zijn:

- Het werven van (zorg)vrijwilligers.
- Het matchen van vrijwilligers en vacatures.

- Training en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers en (besturen van) vrijwilligersorganisaties.
- Het vergroten van de betrokkenheid van Deventenaren bij vrijwilligerswerk en vrijwilligerswerk een bijzondere ervaring laten zijn.
- Het waarderen van vrijwilligers en mantelzorgers (in samenwerking met het Steunpunt Mantelzorg) via de Deventer Doet Pas.
- Het adviseren van de gemeente en (vrijwilligers)organisaties in de stad en dorpen.
- Leidinggeven aan projecten en activiteiten waarbij sprake is van vrijwillige inzet.

Als centrum voor vrijwillige inzet in Deventer is het de passie van Deventer Doet om mensen te helpen zich maatschappelijk nuttig te maken en daarmee maatschappelijke organisaties te versterken. Deventer Doet faciliteert, organiseert, mobiliseert, verbindt en ontzorgt stichtingen, verenigingen, vrijwilligersinitiatieven en iedereen die vrijwilligerswerk zoekt en doet.

3.1 Ontwikkelingen

Het aantal vrijwilligers in Deventer is met ongeveer 3.000 gedaald tussen 2015 en 2019. In 2019 telde Deventer 37.000 vrijwilligers. Een enorm aantal: 37 op de 100 inwoners van Deventer zetten zich op een bepaalde manier in voor sportverenigingen, scholen, jeugdwerk, verzorging of levensbeschouwelijke organisaties. Dat aantal is vergelijkbaar met het beeld dat de landelijke cijfers laten zien. Gemiddeld besteedden vrijwilligers in 2019 ongeveer 4 uur per week aan het vrijwilligerswerk.²

Uit de ervaringen van Deventer Doet blijkt dat het aantal vrijwilligers in 2020 en 2021 ongeveer gelijk gebleven is, maar dat zij minder uren beschikbaar zijn. Deze afname werd deels veroorzaakt door corona en de daaraan gerelateerde beperkende maatregelen. Ongeveer de helft van de verenigingen en stichtingen heeft deels stilgelegen. Met name ouderen van boven de 60 jaar stopten tijdelijk met hun vrijwilligerswerk. Aan de andere kant wilden ook veel mensen iets doen in de coronatijd, dus er kwamen ook vrijwilligers bij. De coronacrisis heeft dus ook extra vrijwilligersenergie opgeleverd.

3.2 Visie en doelstellingen

Deventer vrijwilligers zetten zich met plezier belangeloos in voor een ander. Voor een groot deel organiseert al deze vrijwillige energie zichzelf, dat zien we met name in de dorpen, maar soms is ondersteuning gewenst. De gemeente helpt organisaties bij het werven van voldoende vrijwilligers, door daarvoor de juiste randvoorwaarden te helpen creëren. De gemeente bevordert kennisuitwisseling en faciliteert een goed vrijwilligersnetwerk in de stad en de dorpen. De gemeente Deventer ondersteunt en waardeert vrijwillige inzet.

² Bron: Gemeente Deventer bewonersonderzoek 2019.

Hierbij zijn de belangrijkste doelstellingen:

- De gemeente zet zich in voor het werven, behouden, ondersteunen en waarderen van vrijwilligers in de functies die zij zelf met energie en plezier uitvoeren, met specifieke aandacht voor vrijwilligers in bestuursfuncties, beheerfuncties en ondersteunende taken in de (thuis)zorg.
- We hebben speciale aandacht voor jonge vrijwilligers, statushouders en mensen met een beperking om ervoor te zorgen dat zij ook als vrijwilliger aan de slag kunnen.
- De gemeente Deventer bevordert de lokale samenwerking van professionals vanuit zorg- en welzijnsorganisaties, de Voor Elkaar-teams, WijDeventer en vrijwilligers.

In de volgende paragraaf worden de doelstellingen kort toegelicht en er wordt beschreven waar we extra aandacht aan gaan besteden.

3.3 Aanpak

De gemeente zet zich in voor het werven, behouden, ondersteunen en waarderen van vrijwilligers in de functies die zij zelf met energie en plezier uitvoeren, met specifieke aandacht voor vrijwilligers in bestuursfuncties, beheerfuncties en ondersteunende taken in de (thuis)zorg

Vrijwilligers leveren door hun enthousiaste inzet een belangrijke bijdrage aan hun eigen welbevinden en aan toekomstbestendige vrijwilligersorganisaties, verenigingen en buurtvoorzieningen.

Vrijwilligers die werken in de zorg; bij mensen thuis of in een instelling leveren een belangrijke bijdrage aan het ontlasten van de mantelzorger, zorgpersoneel en aan het welbevinden van kwetsbare inwoners.

Focus vanuit ons nieuwe beleid:

- Vrijwilligers zijn goed verzekerd tijdens hun werk, dankzij de vrijwilligersverzekering die de gemeente betaalt. Aandachtspunt is of en in hoeverre vrijwilligers die bouwwerkzaamheden verrichten ook verzekerd zijn.
- We ontzorgen vrijwilligersorganisaties met betrekking tot het regelen van een VOG of vrijwilligersverzekering. Vanuit Deventer Doet wordt dit, indien nodig in afstemming met de gemeente, snel geregeld.
- Vanuit het netwerk BestuurdersCentraal Deventer bieden ervaren bestuurders hulp bij het werven van vrijwilligers voor besturen. Zij ondersteunen de vrijwilligers bij hun taken. Er blijft een koppeling tussen de vrijwilliger en een coachende professional. Hierbij is er altijd aandacht voor het afbakenen van de professionele en vrijwillige inzet. Hier worden duidelijke afspraken over gemaakt bij de start van het vrijwilligerswerk.
- Buurtvoorzieningen krijgen ondersteuning om te zorgen dat zij beschikken over voldoende vrijwilligers voor diverse functies. Inwoners en partijen in de buurt brengen we met elkaar in verbinding en ook hier wordt BestuurdersCentraal ingezet.
- In de subsidiegesprekken met (vrijwilligers)organisaties wordt de deelname aan het netwerk van BestuurdersCentraal besproken. Deelname aan het netwerk maakt leren van elkaar mogelijk en levert daarmee een bijdrage aan het toekomstbestendig maken van de organisaties.
- De campagne 'Heel Deventer Doet' komt jaarlijks terug. Enthousiaste vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties delen hun ervaring en enthousiasmeren mensen voor vrijwilligerswerk.
- Er is een jaarlijks evenement of een actie om vrijwilligers in het zonnetje te zetten.
- Vrijwilligersorganisaties kunnen met de Deventer Doet Pas hun vrijwilligers bedanken. De pas is te gebruiken bij lokale ondernemers in Deventer. Van deze pas wordt heel Deventer beter, doordat er meteen ook gespaard wordt voor goede doelen in de gemeente.

We hebben speciale aandacht voor jonge vrijwilligers, statushouders en mensen met een beperking om ervoor te zorgen dat zij ook als vrijwilliger aan de slag kunnen

Het is in toenemende mate een uitdaging om jonge vrijwilligers te werven. Zij zijn meer in voor korte klussen en projecten. Jongeren zijn de toekomst voor het vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk willen we aantrekkelijker maken voor jongeren door:

- De gemeente ondersteunt programma's als de maatschappelijke stage op middelbare scholen en de maatschappelijke diensttijd voor jongeren (Impacter en Music Moves). Hiermee worden ook kwetsbare jongeren bereikt.
- Inzet op vrijwillige coaches die optimale ondersteuning bieden aan jonge vrijwilligers.
- Door samen te werken met scholen, de scouting en jongerenorganisaties, wil de gemeente jongeren interesseren voor vrijwilligerswerk.
- Voortzetting van het project 'Meedoen en Kleurrijk' voor vluchtelingen en statushouders.
- Fier& voor mensen met dementie. Vanuit Fier& wordt in samenwerking met (zorg)partners in de stad en dorpen gekeken naar wat iemand nog wel kan en welke specifieke ondersteuning nodig is.
- In samenwerking met onder andere RIBW en de Voor Elkaar-teams worden de mogelijkheden van vrijwilligerswerk voor mensen met een beperking onderzocht. Op basis van de uitkomsten hiervan volgt de opzet en uitvoering van een specifiek project.

De gemeente Deventer bevordert de lokale samenwerking van professionals vanuit de Voor Elkaar-teams, WijDeventer, zorg en welzijn en vrijwilligers

Om in een vroeg stadium initiatieven en hulpvragen van bewoners te signaleren en op te pakken is er een passende sociale infrastructuur in de wijken en dorpen, waarin inwoners, vrijwilligers en professionals samenwerken.

Focus vanuit ons nieuwe beleid:

- Intensiveren van de samenwerking van het team beleid met WIJDeventer met betrekking tot het uitvoeren van bewonersinitiatieven. Het betreft zowel initiatieven binnen het sociaal (bijvoorbeeld burendag) als fysiek domein (bijvoorbeeld realiseren van meer groen in de buurt).
- Het Platform Informele Zorg wordt een partner voor huisartsen en werkt samen met 'Waar is Wally' (een intensieve samenwerking tussen huisartsen en welzijnsorganisaties; minder zorg, meer welzijn), andere zorgprofessionals en met de Voor Elkaar-teams. Kwetsbare inwoners worden tijdelijk 'bij de hand genomen' om zich te oriënteren en aan te sluiten bij bijvoorbeeld bewonersinitiatieven, culturele activiteiten of beweegactiviteiten.
- Deventer Doet ontwikkelt een nieuw concept voor een jaarlijkse Beursvloer in samenwerking met gemeente, WijDeventer, MKB en Saxion. Bedrijven verbinden zich aan verenigingen, stichtingen en andere maatschappelijke organisaties en stellen kennis beschikbaar en zetten zich in voor een maatschappelijk doel.

4 Planning op hoofdlijn

De volgende onderdelen worden uitgevoerd in 2022:

Beleid Mantelzorgondersteuning:

- Inventariseren wat de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers is. Hierbij wordt specifiek ingezoomd op preventie; het voorkomen van overbelasting, én welke respijtzorg overbelaste mantelzorgers wenselijk vinden. Vervolgens wordt onderzocht in hoeverre het huidige aanbod van respijtzorg aansluit bij de behoefte van de mantelzorgers. Indien nodig worden er andere en/of wordt er meer respijtzorg ingezet.
- In kaart brengen van jonge mantelzorgers, jaarlijks gesprek met hen organiseren en samen met professionals vanuit onderwijs, welzijn en zorg en het gezin ondersteuning optimaliseren.
- De mogelijkheden van de Deventer Doet Pas in kaart brengen (ook voor vrijwilligers).

Vrijwilligersbeleid:

- In de subsidiegesprekken met (vrijwilligers)organisaties wordt deelname aan het netwerk van BestuurdersCentraal besproken.
- Onderzoeken of en op welke wijze vrijwilligers die bouwwerkzaamheden verrichten ook verzekerd zijn vanuit de vrijwilligersverzekering van de gemeente.
- Voortzetting van het project 'Meedoen en Kleurrijk' voor vluchtelingen en statushouders.
- Invulling geven aan programma's met betrekking tot de maatschappelijke stage op middelbare scholen en de maatschappelijke diensttijd voor jongeren.
- Deventer Doet ontwikkelt een nieuw concept voor een jaarlijkse Beursvloer in samenwerking met gemeente, WijDeventer, MKB en Saxion. Bedrijven verbinden zich aan verenigingen, stichtingen en andere maatschappelijke organisaties en stellen kennis beschikbaar en zetten zich in voor een maatschappelijk doel.

In oktober 2022 wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en over de vervolgplanning. Aan het beleidskader wordt met ingang van 2023 jaarlijks een uitvoeringsplan gekoppeld. Daarnaast vindt jaarlijks monitoring plaats om te toetsen of de doelstellingen geformuleerd in dit beleidskader, worden behaald. Het gaat daarbij om het verzamelen van gegevens zoals het percentage inwoners dat zich vrijwillig inzet, het percentage inwoners dat mantelzorg verleent, de mate waarin mantelzorgers en vrijwilligers bekend zijn met de mogelijkheden voor advies en ondersteuning vanuit Deventer Doet, het Steunpunt Mantelzorg en de Voor Elkaar-teams, de mate waarin hier gebruik van wordt gemaakt en hoe men dit beoordeelt. De uitkomsten hiervan worden gebruikt voor de invulling van het uitvoeringsplan.

5 Financiën

In de gemeentelijke begroting is jaarlijks 1,4 miljoen euro begroot ten behoeve van de uitvoering van ons beleid mantelzorgondersteuning en vrijwilligersbeleid. Dit bedrag wordt ingezet voor structurele subsidies aan Deventer Doet en het Steunpunt Mantelzorg. Ook worden hieruit projectsubsidies verstrekt aan onder andere Stichting Present en Sportbedrijf Deventer voor projecten en activiteiten waarbij de inzet van vrijwilligers nodig is. De collectieve verzekering voor vrijwilligers en de mantelzorgwaardering maken hier ook onderdeel van uit.

Daarnaast zijn er indirect budgetten waaruit incidenteel bedragen beschikbaar kunnen worden gesteld voor projecten of activiteiten (bijvoorbeeld het preventiefonds, bestrijden eenzaamheid en het meedoen budget). (Vrijwilligers)organisaties vragen daar waar mogelijk subsidies aan bij landelijke fondsen.

In het jaarlijkse uitvoeringsplan wordt ook een financiële paragraaf opgenomen. Op onderdelen, in ieder geval 'maatwerk voor specifieke doelgroepen; met name jonge vrijwilligers en mantelzorgers' en 'respijtzorg', wordt onderzocht en onderbouwd welke extra investeringen nodig zijn. Dit wordt vervolgens voorgelegd aan college en raad ter besluitvorming.

Bijlage

Opbrengsten interactieve sessies

Beleid mantelzorgondersteuning

Ondersteuning

1. Meer respijtzorg; vrijwillig en betaald. Mantelzorgers staan onder enorme druk. Focus op preventie van dreigende overbelasting en op zelfredzaamheid van de mantelzorger.
2. Vroegtijdig signaleren van overbelasting van de mantelzorger. Mantelzorger trekt zelf niet snel aan de bel.
3. Versterken eigen netwerk mantelzorger/zorgvrager door betrekken en inzetten van eigen netwerk.
4. Een mix bieden aan ondersteuning waardoor goed aangesloten kan worden bij de persoonlijke omstandigheden.
5. De mogelijkheden voor ondersteuning moeten laagdrempelig en makkelijk te vinden zijn. Dit delen met mantelzorgers, juist omdat ze zichzelf niet snel melden. Meer bekendheid geven aan het Steunpunt.
6. Met betrekking tot vragen over mantelzorgwoningen of het verbouwen van de eigen woning om mantelzorg te kunnen blijven verlenen, moet het voor mantelzorgers duidelijk zijn waar ze terecht kunnen bij de gemeente.
7. De consulenten mantelzorgondersteuning bieden extra ondersteuning aan mantelzorgers die zich inzetten voor zorgvragers met beginnende cognitieve stoornissen/dementie en zorgvragers met GGZ-problematiek. Onder andere door wekelijks contact en het organiseren van lotgenotencontact. Mantelzorgers willen deze ondersteuning graag behouden.
8. Het aantal zorgvrijwilligers is kwetsbaar. Inzet op werven, behouden en ondersteunen is belangrijk. Zorgvrijwilligers hebben specifieke expertise en competenties nodig. Alert zijn op afbakening van taken.
9. Ophalen van input van mantelzorgers is niet structureel geborgd. Heeft tot nu toe incidenteel plaatsgevonden.

Samenwerking

1. Doorontwikkelen van het Platform Informele Zorg met als doel het intensiveren van de samenwerking tussen informele en formele zorg. De Voor Elkaar-teams zijn een belangrijke partner; zij zijn de 'ogen en oren in de wijk' en de doorverwijzers naar informele en/of formele zorg.
2. Samenwerken met Deventer Doet: voor het werven van zorgvrijwilligers, de doorontwikkeling van het Platform Informele Zorg en de waardering van mantelzorgers via de Deventer Doet Pas.
3. Inzet op advies en expertise rol naar samenwerkingspartijen, maar ook in betrekken en inzetten van cliëntensysteem.
4. Werk en mantelzorgers: voorlichting aan mantelzorgers hoe ze met hun werkgever in gesprek kunnen en voorlichting aan de werkgever over de mogelijkheden om voor de mantelzorger tot een goede balans van zorg-werk te komen.
5. Vrijstelling van sollicitatieplicht bij gemeente als men als mantelzorger werk en zorg niet kan combineren.

Jonge mantelzorgers

1. Organiseren van specifieke aandacht en ondersteuning voor jonge mantelzorgers. In samenwerking met het gezin en het onderwijs; signaleren en nagaan wat er nodig is. Disbalans dat voorkomen met elkaar.
2. Nadere duiding van jonge mantelzorgers. In hoeverre bereiken we deze groep? Welke leeftijd hebben de jongste mantelzorgers?

Waardering

1. Voorzetten de jaarlijkse dag of week van de mantelzorgers.
2. Voortzetten van het mantelzorgcompliment via de Deventer Doet Pas.
3. Onderzoeken of een extra compliment per jaar haalbaar is.

Vrijwilligersbeleid

Ondersteuning

1. Het werven en behouden van vrijwilligers is, zeker in deze 'corona tijd', een grote uitdaging. Met name voor bestuursfuncties binnen bijvoorbeeld sport- en cultuurverenigingen, er zijn beheerders en andere vrijwilligers binnen buurtvoorzieningen nodig en er is een grote vraag naar zorgvrijwilligers.
2. Meer aandacht voor vrijwilligers die een bijdrage leveren aan de preventieve inzet in wijken. Hoe kan er slim worden samengewerkt?
3. Aandacht voor en ondersteuning van vrijwilligers door professionals moet beschikbaar zijn. Ook als het goed gaat. De passie en motivatie van de vrijwilliger behouden.
4. Voorkomen dat vrijwilligers worden 'overvraagd'. Er mag geen sprake zijn van het verschuiven van professionele taken naar vrijwilligers. De kracht van vrijwilligers benutten maar voorkomen van verdringing van reguliere arbeidsplaatsen. Afbakening van taken is van belang. Dit speelt vooral op het snijvlak van informele en formele zorg.
5. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties weten Deventer Doet goed te vinden.
6. Vrijwilligers(organisaties) en burgerinitiatieven ontzorgen door minder regeldruk. Informatie over het aanvragen van een VOG (Verklaring omtrent gedrag) en het regelen van de Vrijwilligersverzekering moet glashelder zijn.

Samenwerking

1. Via de webinars die Deventer Doet organiseert en het verbinden van good practices, plannen en ideeën zijn nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan. Bijvoorbeeld tussen Deventer Doet en Stichting Present, Stichting de Tijdmachine met onder andere de vrijwillige hulpdiensten in de dorpskernen.
2. Het advies is om de samenwerking tussen diverse partners te intensiveren. Genoemd is de samenwerking tussen:
 - het Platform Informele Zorg en de Voor Elkaar-teams;
 - de partners in de Lokale coalitie Eén tegen eenzaamheid;
 - Deventer Doet en Sportbedrijf Deventer;
 - Deventer Doet en het netwerk Samen Gezond in Deventer;
 - zorg-,welzijns-en vrijwilligersorganisaties met betrekking tot Deventer Dementievriendelijk;
 - maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Specifieke doelgroepen

1. Jongeren zijn de toekomst voor het vrijwilligerswerk. Maak vrijwilligerswerk aantrekkelijk voor jongeren.
2. Werk samen met scholen en de scouting om jongeren te interesseren voor vrijwilligerswerk. Hier is een gerichte aanpak voor nodig.
3. Inzet van vrijwillige coaches die optimale ondersteuning bieden aan jonge vrijwilligers.
4. Meer mogelijkheden voor mensen met een beperking en statushouders om vrijwilligerswerk te kunnen doen.

Waardering

1. Uitbreiding van de mogelijkheden van de Deventer Doet Pas.
2. Een jaarlijkse dag of avond voor de vrijwilliger.

Bronnen:

- CBS, SCP, MantelzorgNL; jaarplan 2021
- Gemeentelijk vrijwilligersbeleid in Nederland. Het grondmotief is liefde, Verwonderzoek , november 2021.

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Deventer
Grote Kerkhof 1
7400 CG Deventer

Onderwerp: Gevraagd Advies over Beleidskader Mantelzorg Vrijwilligers 2022-2026

Behandeld namens de ASDD door:
Cluster Mantelzorg en Vrijwilligers: Mevr. E. Koops en Dhr. F. de Ruyter

Deventer, 22 februari 2022

Geacht College,

Op 2 februari 2022 ontvingen we het concept Beleidskader Mantelzorg Vrijwilligers 2022-2026. Helaas hebben we niet de officiële adviesaanvraag ontvangen. We hebben echter gemeend om het niet juist volgen van het afgesproken proces niet als struikelblok te zien om u van een advies te voorzien. De ASDD is verheugd over het concept Beleidskader van 2 februari 2022 daar wij zien dat veel aandacht is besteed aan de behoeftes en wensen van mantelzorgers en vrijwilligers binnen Deventer.

Hierbij onze opmerkingen en vragen.

1. In paragraaf 1.3 geeft u aan dat het Beleidskader Mantelzorg Vrijwilligers 2022-2026 aansluit op diverse andere nota's en beleidskaders. We zien dat diverse hiervan eindigen in 2021 en 2022. Mochten de nieuw te schrijven nota's en beleidskaders niet aansluiten op het nu voorliggende beleidskader mantelzorg Vrijwilligers 2022-2026 dan behouden we ons het recht voor om daar opnieuw op te adviseren.
2. Naast aansluitingen op andere nota's en beleidskaders stellen we ook vast dat er ook overlappingen zijn met andere. Graag zien we terug van uit welke nota c.q. beleidskader de regie wordt gevoerd op onderdelen van dit beleidskader.
3. Aangezien dit beleidskader tot en met 2026 wordt gehanteerd, zien wij graag dat wordt opgenomen dat het uitvoeringsplan elk jaar wordt geëvalueerd. Daarbij kan deze evaluatie leiden tot een herijking van het beleid.
4. Op pagina 10 wordt onder het kopje "Het bevorderen van de lokale samenwerking tussen mantelzorgers, zorgvrijwilligers, zorg- en welzijnspartijen" de vraag gesteld omtrent verdringing. We verzoeken u om aan te geven op welke manier u dit beleidsmatig gaat kaderen.
5. Door de corona hebben mantelzorgers tijdelijk professionele zorgtaken op zich genomen ter bescherming van de zorgvrager. Op welke manier wordt de mantelzorger ondersteund om dit weer over te dragen aan de professionele zorgverlener.?
6. Wij zijn verheugd dat de vrijwilligersverzekering gecontinueerd wordt. Op welke wijze wordt dit ook onder de aandacht gebracht bij mantelzorgers, die onder bepaalde voorwaarden een claim kunnen indienen bij deze verzekering?

7. Op pagina 15 staat dat met de Deventer Doet pas voor vrijwilligers als bijkomend voordeel ook gespaard wordt voor goede doelen in de gemeente Deventer. Geldt dit ook voor de mantelzorgers en om welke goede doelen gaat het?
8. Met betrekking tot het vrijwilligersbeleid geeft u aan dat: "In de subsidiegesprekken met (vrijwilligers)organisaties wordt deelname aan het netwerk van BestuurdersCentraal besproken." Graag zien we opgenomen hoe u, inzake deelname aan het netwerk, omgaat met korte - en middenlange termijn vrijwilligers initiatieven en - projecten.
9. Graag zien we uitgelegd hetgeen bij punt 8 wordt aangegeven met het bespreken van deelname aan het netwerk BestuurdersCentraal in subsidiegesprekken. Is dit een adviserend of dwingend aspect bij het verkrijgen van een gemeentelijke subsidie?
10. In hoofdstuk 5 wordt in grote concrete lijnen aangegeven dat in de gemeentelijke begroting rekening is gehouden ten behoeve van de uitvoering van het beleid met daarnaast indirecte budgetten. Wij kunnen echter moeilijk doorgronden waar in de gemeentelijke begroting voor (vrijwilligers)organisaties budgetten zijn begroot. Mogelijk dat in volgende begrotingen dit inzichtelijker kan worden gemaakt.
11. Wij adviseren om de regel "(Vrijwilligers)organisaties vragen daar waar mogelijk subsidies aan bij landelijke fondsen." weg te laten. Naar ons idee geef dit een schijn van bezuinigingen in de gemeentelijke begroting. Wij zien het wel als een van de taken van Deventer Doet om organisaties te helpen om breder te kijken dan op gemeentelijk niveau voor het verkrijgen van subsidies.

Wij hopen dat u de verwoorde omissies aan het beleidskader wilt toevoegen of verduidelijken.

Met vriendelijke groet,

A. Mittendorp
voorzitter

Th. Oorthuis
secretaris

Grote Kerkhof 1
Postbus 5000
7400 GC Deventer

14 0570
telefoon

Adviesraad Sociaal Domein Deventer
T.a.v. Mw. Mittendorp en dhr. Oorthuis

direct telefoonnummer

gemeente@deventer.nl
e-mail

DEV-BLD/ 2022-23
kenmerk

uw referentie

8 maart 2022
datum

M. Munneke
contactpersoon

Reactie op het advies Beleidskader Mantelzorg Vrijwilligers 2022-2026
onderwerp

Geachte mevrouw Mittendorp en meneer Oorthuis,

Hartelijk dank voor het advies dat u heeft opgesteld m.b.t. het 'Beleidskader Mantelzorgondersteuning en het Beleidskader Vrijwilligerswerk 2022-2026', dat u op 22 februari jl. heeft uitgebracht. Wij waarderen de grote betrokkenheid, flexibiliteit en de geleverde input vanuit het cluster mantelzorgers en vrijwilligers. Ook spreken wij onze dank uit naar de ASDD voor het agenderen van het concept beleidskader in de ASDD vergadering op 6 december 2021. Deze bespreking heeft ook goede suggesties opgeleverd die verwerkt zijn in de beleidskaders.

We zijn blij met uw constatering dat er veel aandacht is besteed aan de behoeftes en wensen van de mantelzorgers en vrijwilligers. Dat is een heel bewuste keuze geweest bij het ontwikkelen van het nieuwe beleid. In uw advies heeft u 11 vragen/opmerkingen benoemd. Hieronder per vraag/opmerking onze reactie.

- 1. en 2.** Bij het ontwikkelen van nieuw beleid op een onderdeel binnen het sociaal domein, zorgen we voor verbinding met de beleidskaders mantelzorgondersteuning en vrijwilligersbeleid. Via de beleidsadviseur die deelneemt aan het cluster mantelzorgers en vrijwilligers wordt u geïnformeerd over nieuw te ontwikkelen beleid. Ook dan maken we graag gebruik maken van uw inbreng en advies. Daar waar er verbinding is met ander beleid wordt intern afgesproken welke beleidsadviseur eerste aanspreekpunt is en de regie heeft. Ook hierover wordt u geïnformeerd.
- 3.** Het uitvoeringsplan wordt jaarlijks geëvalueerd. Op pagina 16 staat vermeld: *'Daarnaast vindt jaarlijks monitoring plaats om te toetsen of de doelstellingen geformuleerd in dit beleidskader, worden behaald'*. Op basis van de uitkomsten hiervan wordt het uitvoeringsplan aangepast voor het jaar daarop. De beleidskaders worden aangepast m.i.v. 2027; de looptijd van het nieuwe beleid is tot en met 2026.
- 4.** De gestelde vraag m.b.t. verdringing: *'Tot waar is het verantwoord dat professionals taken overlaten aan mantelzorgers en zorgvrijwilligers en op welk moment is er sprake van verdringing?'* laat zich niet beleidsmatig kaderen omdat elke situatie anders is. In de uitvoering van ons beleid besteden we hier aandacht aan. Hier nemen we mee wat tot nu toe de ervaringen zijn en bepalen we in onderling overleg hoe verdringing m.b.t. het spanningsveld tussen informele en formele zorg, voorkomen kan worden.
- 5.** Met de mantelzorgers die tijdelijk professionele zorgtaken hebben overgenomen wordt besproken (Steunpunt mantelzorg, Voor elkaar-team, thuiszorgorganisaties) wat zij aan zorg kunnen blijven bieden en welke zorg zij graag verleend zien worden door de professionele zorg.

6. Deventer Doet, het Steunpunt Mantelzorg en de gemeente stemmen onderling af op welke wijze de vrijwilligersverzekering onder de aandacht kan worden gebracht van mantelzorgers. Specifiek wordt gekeken naar de mogelijke voordelen voor mantelzorgers.
7. Alle gebruikers van de Deventer Doet Pas, dus ook mantelzorgers, die betalen met hun Deventer Doet Pas, sparen voor een goed doel. Bij elke transactie komt er een bedrag in een fonds. Dat bedrag wordt ingezet voor sociaal maatschappelijke doelen. Voorbeelden: een vakantiecamp voor kinderen die nooit op vakantie gaan, extra ondersteuning en/of activiteiten voor mantelzorgers in de week van de mantelzorg. Voor meer informatie: [Dé Deventer Doet pas \(dedeventerdoetpas.nl\)](http://dedeventerdoetpas.nl)
8. **en 9.** Bestuurders Centraal is een initiatief voor en door besturen van vrijwilligersorganisaties. Deelname aan Bestuurders Centraal is geen verplichting en geen voorwaarde voor het ontvangen van een subsidie. In een subsidiegesprek worden vrijwilligersorganisaties wel geïnformeerd over Bestuurders Centraal. Vrijwilligersprojecten van kortere duur kunnen ook baat hebben bij bijvoorbeeld advies van een ervaren bestuurslid. Het kan bijvoorbeeld gaan over het opstellen van een projectplan, samenwerken, digitalisering, deskundigheidsbevordering.
10. De budgetten die (deels) benut kunnen worden voor de uitvoering van het beleid staan opgenomen in de gemeentelijke begroting onder meerdere beleidsonderdelen. Een vrijwilligersorganisatie die een project organiseert om de gezondheid van ouderen te bevorderen kan bijvoorbeeld een subsidie ontvangen vanuit de gelden die zijn gelabeld onder gezondheidsbeleid. In het jaarlijkse uitvoeringsplan wordt inzichtelijk gemaakt welke budgetten waarvoor worden ingezet.
11. (Vrijwilligers)organisaties nemen regelmatig zelf het initiatief om bij landelijke fondsen subsidie aan te vragen. Deventer Doet biedt hierbij ondersteuning als dat wenselijk is. Indien er subsidie wordt verstrekt vanuit een landelijk fonds is dat geen reden om vanuit de gemeente minder of geen subsidie te verstrekken. In onderlinge afstemming wordt gezien hoe we landelijke, provinciale en lokale subsidiemogelijkheden kunnen samenvoegen zodat er meer mogelijkheden zijn om uitvoering te geven aan ons beleid via activiteiten, projecten en programma's.

We hopen dat uw vragen en opmerkingen hiermee voldoende beantwoord en uitgelegd zijn. Uw vragen en opmerkingen zien wij niet als omissies. Wel als aandachtspunten in het jaarlijkse uitvoeringsplan.

Nogmaals dank voor uw betrokkenheid bij de mantelzorgers en vrijwilligers in Deventer en de totstandkoming van de nieuwe beleidskaders.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König